

ירושלים
JERUSALEM
P.P. שולם
אישור מס' 2088

בית להיסטוריה יהודית

מבט חדש
אל העבר

20
שנה

לקורסים ולסדנאות
תוכנית תש"פ ▲ 2020-2019

בית להיסטוריה יהודית

- ▲ מרכז זלמן שזר
בית הטיילת, רחוב ביתר 2, תלפיות, ירושלים
ת"ד 10477, ירושלים 9110401
- ▲ פקס: 02-6712388
- ▲ להרשמה בטלפון: 02-5650444/5
- ▲ להרשמה באתר: www.shazar.org.il
- ▲ תחבורה ציבורית: 7, 12, 78, 78א
- ▲ חניה ללא תשלום על בסיס מקום פנוי בחניון בית הטיילת, כניסה מרחוב דניאל ינובסקי

▲ חפשו אותנו בפייסבוק: מרכז זלמן שזר

ידידי מרכז זלמן שזר
שלום רב,

זו השנה העשרים שבה אנו שמחים להציע לכם - המבקשים לפתוח צוהר לעולמות חדשים של ידע ועניין - נקודות מפגש חדשות, שבהן תוכלו ללמוד על ההיסטוריה היהודית וההיסטוריה הכללית מזוויות מרתקות ובלתי שגרתיות.

סיפורו של העם היהודי הוא הלב הפועם של החברה היהודית והישראלית. המפגש עם ההיסטוריה הפוליטית, החברתית, הדתית והתרבותית של העם היהודי הוא חוויה מרגשת ומעשירה.

בחוברת שלפניכם מוצגת תוכנית הקורסים והסדנאות לשנת תש"פ. את ההרצאות מגישים טובי המרצים והמרצות החוקרים והחוקרות, אשר ישתפו אתכם בעולמו העשיר והמגוון של העם היהודי במקומות רחוקים ובתקופות שונות שבהם היה נטוע ועד לסיפור היישוב היהודי בארץ ישראל בין שתי מלחמות העולם וסיפור התפתחותה של תל אביב עד לימינו אלה.

אתם מוזמנים להשתתף בשפע של קורסים וסדנאות:

הקורסים השנתיים: הראשון יציג את זיקות הגומלין שבין היהדות לאסלאם בתחומי המשפט, הלשון, השירה, ההגות ועוד. השני ילווה את התפתחותה של תל אביב מ'אחוזת בית' ל'עיר עולם' בדגש על היבטים ההיסטוריים, התכנוניים והתרבותיים. הקורסים הסמסטריאליים: האחד יתאר את יחסי הגומלין המורכבים בין מנהיגי ישראל לאמצעי התקשורת, מבנימין זאב הרצל עד לבנימין נתניהו. השני ייקח את המשתתפים למסע בעולמות יהודיים בין פסיכולוגיה לתרבות.

בסדנאות יתקיימו לימוד ודיון עם המנחה והמשתתפים בקבוצה. בסדנה הראשונה נבחן את הדינמיקה המרתקת שבין היהדות לנצרות כפי שהיא משתקפת בספרות חז"ל ובסדנה השנייה נציג את השיאים והמשברים בחיי היישוב היהודי בארץ ישראל בתקופה שבין שתי מלחמות העולם. הקורס בידידי יפנה השנה זרקור לשש מאות שנים של מכתבים הכתובים בידידי והוא מיועד לדוברי השפה ואוהבי תרבותה.

לאור הצלחת שתי סדנאות הכתיבה שקיימנו בשנה שעברה אנו מזמינים אתכם להשתתף בסדנה זו השנה ולקנות כלים לכתיבת סיפור חיים אישי ומשפחתי.

אנו מזמינים אתכם להצטרף לקהילה המיוחדת של אוהבי ההיסטוריה בכלל וההיסטוריה היהודית בפרט שנהנים מפעילות מרכז שזר, ולזכות בחוויית לימוד מרגשת ומרחיבת אופקים.

טובי וייס
מרכזת הקורסים

רן מילון
מנהל תחום התוכן

קורסים של בוקר קורסים שנתיים (28 הרצאות)	
עמ' 4	עולמות שזורים יהדות ואסלאם: זיקות גומלין
עמ' 7	'בכל זאת יש בה משהו...' תל אביב: מ'אחוזת בית' ל'עיר עולם'
קורסים סמסטריאליים (12 הרצאות)	
עמ' 10	שניים לסגנו מנהיגי ישראל והתקשורת
עמ' 12	צדיקים מלאכים ושדים מסע בעולמות יהודיים בין פסיכולוגיה לתרבות
סדנאות (12 מפגשים)	
עמ' 14	דתות אחיות נוצרים ונצרות בספרות חז"ל
עמ' 16	'שותלים פרחים בלב הר הגעש' היישוב היהודי בארץ ישראל בין שתי מלחמות העולם
קורס בידידי (8 מפגשים)	
עמ' 18	שרייב מיר אַ בריוועלע יידישע בריוו פֿון זעקס יאָרהונדערטער כתוב לי מכתב שש מאות שנים של מכתבים בידידי
סדנת כתיבה (12 מפגשים)	
עמ' 20	הסיפור שלי סדנה לכתיבת אוטוביוגרפיה אישית ומשפחתית
עמ' 21	פרטים וטופס הרשמה

תמונת השער:
נחום גוטמן: רחוב הרצל, שנות ה-50
צבעי מים על נייר
באדיבות מוזיאון נחום גוטמן לאמנות

עולמות שזורים

יהדות ואסלאם:
זיקות גומלין

יועצים אקדמיים:

פרופ' נחם אילן
פרופ' מרים פרנקל

האסלאם נולד אל תוך הוויה טעונה: שתי הדתות המונותאיסטיות שקדמו לו השפיעו עליו רבות. בשנים שיבואו, גם הדת החדשה תשפיע על הדתות הוותיקות. יחסי הגומלין בין הדתות, ובייחוד בין היהדות לאסלאם, הניבו בין השאר פירות תרבותיים, חומריים וטקסטואליים. משתתפי הקורס יתוודעו לזיקות הגומלין בין היהדות לאסלאם בימי הביניים ובעת החדשה במגוון תחומי דעת ובמרחבים גיאוגרפיים שונים.

בקורס נבחן את מקורות ההשראה המשותפים ואת תהליכי אימוץ הרעיונות והמנהגים בין הדתות. נבחן את זיקת הקוראן למקרא, את השפעת האסלאם על מסורת הפרשנות היהודית ואת יחסי הגומלין בין התורה שבעל פה, הרבנית, למסורת הפרשנות והפסיקה המוסלמית. עוד נדון במאפייני זהות של יהודים ומוסלמים בימי הביניים ובזיקות ההדדיות בתחומי המשפט, הלשון, שירת הקודש, שירת החול וההגות במרחבי התרבות הממסדית והעממית.

ימי חמישי, מתאריך: 7 בנובמבר 2019, 10:30-9:00 / 28 הרצאות
מחיר מלא: 1,300 ₪ / לאחר הנחה: 1,000 ₪

1	7.11.19	הרצאת פתיחה יהדות ואסלאם: תרבויות במגע	פרופ' נחם אילן
2	14.11.19	תרגומי המקרא לערבית: מבט משווה	פרופ' מאירה פוליאק
3	21.11.19	'כל המקיים נפש אחת כאילו קיים עולם מלא': השתקפות מדרש זה ומדרשים נוספים בקוראן	פרופ' מאיר בר-אשר
4	28.11.19	יהודים בזירה המשפטית במצרים בימי הביניים: בין מוסדות קהילתיים לערכאות גויים	ד"ר עודד זינגר
5	5.12.19	מיהדות לאסלאם, מאסלאם ליהדות: המרות דת וגבולות הקהילה היהודית במצרים בימי הביניים	ד"ר משה יגור
6	12.12.19	קריאה בקוראן ובתורה במבט משווה	ד"ר דניאלה טלמון-הלר
7	19.12.19	לחם לאכול ובגד ללבוש: תרבות חומרית של יהודים ומוסלמים בימי הביניים	פרופ' מרים פרנקל
8	2.1.20	רב סעדיה גאון: מחולל ארון הספרים היהודי	פרופ' נחם אילן
9	9.1.20	פרשנות מקרא בערבית יהודית בארצות האסלאם: הקראים כמקרה בוחן	ד"ר מרים גולדשטיין
10	16.1.20	פרשנות המקרא הרבנית בסביבת התרבות המוסלמית	פרופ' נחם אילן
11	23.1.20	חכמת הלשון העברית בראשיתה: בין עברית לערבית	פרופ' אהרן ממן
12	30.1.20	שירת ההגות העברית בספרד המוסלמית וזיקתה ליהדות ולאסלאם	ד"ר אריאל זינדר
13	6.2.20	שירה ערבית בעברית?! עיון בשירת החול העברית בספרד	ד"ר חביבה ישי
14	13.2.20	הצופיות ומקורותיה	פרופ' שרה סבירי

'בכל זאת יש בה משהו...'

תל אביב:
מ'אחוזת בית'
ל'עיר עולם'

יועצים אקדמיים:

פרופ' עודד היילברונר ופרופ' מעוז עזריה

בטקס קבלת אזרחות הכבוד של תל אביב ב-1934 התפייט נחום סוקולוב: 'תל אביב היא לא עיר, אלא שיר, ולא שיר לירי, אלא אפוס - שיר גיבורים, ולא שיר העתיד לבוא אלא שיר של היום... תל אביב אינה עוד ארץ ישראל, אלא עיר בארץ ישראל ואנו רוצים שכל הארץ תהיה תל אביב במונח זה'.

את סיפורה המרתק של תל אביב, עיר שהייתה למותג, נחקר ונלמד בסדרת ההרצאות שתעקוב אחרי התהליכים אשר השפיעו עליה לאורך ההיסטוריה, ויצרו את ההווה המיוחדת של 'עיר עולם', שמושכת אליה המונים מכל קצוות תבל.

נכיר את תולדותיה של העיר העברית הראשונה בישראל שהיא גם 'העיר הלבנה' וגם עיר תרבות ומועדונים גם 'עיר ללא הפסקה' וגם עיר חופש. עיר השואפת להיות גלובלית ומכונה, לעיתים בהערצה, לעיתים בביקורת 'מדינת תל אביב'.

כך נוכל להבין את מעמדה המיוחד של תל אביב בהווה הישראלית ובתרבות העולמית.

בתמונה: הקיסק הראשון ב'אחוזת בית' שדרות רוטשילד, תל אביב

ימי חמישי, מתאריך: 7 בנובמבר 2019, 11:00-12:30 / 28 הרצאות
מחיר מלא: 1,300 ₪ / לאחר הנחה: 1,000 ₪

פרופ' נחם אילן	'חובות הלבבות' לרבי בחיי בן פקודה: חיבור צופי במסווה מוסרי	20.2.20	15
ד"ר אהוד קריניס	ספר הכוזרי לריה"ל בזיקה לחיבורים אסמאעיליים	27.2.20	16
ד"ר אמיר מזור	צאצאי הרמב"ם במצרים - צופים יהודים?	5.3.20	17
ד"ר אסתי אייזנמן	האם אימץ הרמב"ם את עמדות האסלאם הקיצוני שממנו ברח?	19.3.20	18
פרופ' אדווין סרוסי	צמתים מוזיקליים מוסלמים יהודיים במרחב המיסטי	26.3.20	19
פרופ' יורם בילו	פולחן הקדושים היהודי והמוסלמי במרוקו: השפעות הדדיות	2.4.20	20
פרופ' עלי יסיף	מסורות עממיות מוסלמיות ב'חיבור יפה מן הישועה' לרבנו ניסים מקירואן: דרכי עיבודן וקליטתן בפולקלור היהודי	23.4.20	21
ד"ר כרמלה אבדר	תרבות הלבוש של נשים יהודיות בתימן וזיקתה לאסלאם	7.5.20	22
ד"ר ורד מדר	קינות נשים מתימן: בין יהדות לאסלאם	14.5.20	23
גב' יעל ברוך	יְקִנָּה לְךָ חֵבֶר: התפתחות הכתב העברי הרהוט בארצות האסלאם	4.6.20	24
פרופ' גידי בוחק	בין קִטְרוֹן לְשִׁמְהוּרָשׁ: מאגיה יהודית ומאגיה מוסלמית בימי הביניים ובעת החדשה	11.6.20	25
פרופ' אבי אלקיים	צופיות כאן ועכשיו	18.6.20	26
פרופ' יוסף יובל טוֹבֵי	יהדות תימן: קיום יהודי בצל שלטון האסלאם	25.6.20	27
פרופ' נועם סטילמן	הרצאת סיכום פרספקטיבות היסטוריות: על יחסי הגומלין בין היהדות והאסלאם ובין יהודים למוסלמים	2.7.20	28

15	20.2.20	מסע אל הרוק התל אביבי: מ'כורת' ו'תמוז' עד 'משינה' ו'מוניקה סקס'	בועז כהן
16	27.2.20	תל אביב באמנות הישראלית, 1930-1920	ד"ר גדעון עפרת
17	5.3.20	העיר כדימוי: ירושלים מול תל אביב בתרבות החזותית המקומית	חיה שורץ
18	19.3.20	הקאמר: תל אביב על בימת התיאטרון העירוני	פרופ' גד קינר קסינגר
19	26.3.20	שוליים בלב המרכז: התפתחות תיאטרון הפרינג' בתל אביב	ד"ר יאיר ליפשיץ
20	2.4.20	'למה בעיר הזאת שום דבר לא ישר?' תל אביב בסרטיו של אפרים קישון: 'ארבינקא', 'תעלת בלאומילך' ו'השוטר אזולאי'	יאיר רוח
21	23.4.20	פורטרט קולנועי של תל אביב: מ'מציצים' ועד 'עורבים', מ'דיזנגוף 99' ועד 'החיים על פי אגפא'	יאיר רוח
22	7.5.20	ממגדלור אל מגדלור: צילומי יפו-תל אביב, 1865-2019	גיא רז
23	14.5.20	מרדכי רוכב על סוס: חגיגות פורים בתל אביב ובנייתה של אומה חדשה, 1936-1908	ד"ר חזקי שוהם
24	4.6.20	'העולם הזה' ו'העיר': השבועונים שהמציאו את תל אביב	חנוך מרמרי
25	11.6.20	תל אביב של מטה: ההיסטוריה של תרבות המועדונים	ניסן שור
26	18.6.20	בין הצהוב לאדום: מאה שנות כדורגל תל אביבי	אורי משגב
27	25.6.20	תל אביב: 'עיר מדינה'?	פרופ' עודד היילברונר
28	2.7.20	הרצאת סיכום עיר מיתית, עיר אמיתית	פרופ' מעוז עזריהו

1	7.11.19	הרצאת פתיחה עיר, עירוניות: מבט היסטורי-תרבותי	פרופ' עודד היילברונר
2	14.11.19	נווה צדק ונווה שלום: משכונות יהודיות ראשונות מחוץ ליפו לערש התרבות העברית	יוסי גולדברג
3	21.11.19	מתמונת ההגרלה ב'אחוזת בית' לעיר שנולדה במלחמה, 1921-1909	ד"ר חיים פיירברג
4	28.11.19	ימי דיזנגוף, 1936-1909	יואב רגב
5	5.12.19	ממאורעות למלחמה: מעיר עברית למטרופולין ישראלית, 1951-1936	פרופ' ארנון גולן
6	12.12.19	הקרב על העיר: תל אביב בין ימין ובין שמאל, 1973-1951	פרופ' ארנון גולן
7	19.12.19	תל אביב - 'עיר עולם': פיצוח קוד החדשנות	הלה אורן
8	2.1.20	עיר עם קונספציות: מבט חברתי-תרבותי על תל אביב	ד"ר איתן מכטר
9	9.1.20	'העיר הלבנה': הריכוז הגדול בעולם והמוקדם ביותר של אדריכלות בסגנון הבינלאומי	פרופ' מיכה לוין
10	16.1.20	ראשית האמריקניזציה של תל אביב: הריסת בניין גימנסיה הרצליה ובניית מגדל שלום מאיר	אדר' ד"ר יוסי קליין
11	23.1.20	שרונה - ממושבה סמפלרית לקריית הממשלה: ראשית הממלכתיות הישראלית	יוסי גולדברג
12	30.1.20	אלתרמן: המשורר הכי תל אביבי	פרופ' נסים קלדרון
13	6.2.20	לכתוב את תל אביב דרך הרגליים: יעקב שבתאי משוטט בעירו	ניר רצ'קובסקי
14	13.2.20	'מרפסות, חתולים ואנטנות גם': דיוקנה של תל אביב על פי ע' הלל וסשה ארגוב	פרופ' נפתלי וגנר

שניים לטנגו

מנהיגי ישראל
והתקשורת

מרצה:

פרופ' רפי מן

יחסי הגומלין המורכבים בין מנהיגים ופוליטיקאים לאמצעי התקשורת זכו בעשורים האחרונים לתשומת לב רבה בעולם בכלל ובישראל בפרט. ההיסטוריה הציונית וההיסטוריה הישראלית מלמדות אותנו כי אין חדש תחת השמש. מאז ומתמיד מילאו אמצעי התקשורת תפקיד מרכזי במאבקים הפוליטיים, המדיניים והחברתיים, וקיימו עם ההנהגה מערכת יחסים רבת פנים; עימותים, שיתופי פעולה, מאבקי שליטה ותחרות על טיצוב המרחב הציבורי. הקורס יציג את מערכות היחסים בין מנהיגיה של התנועה הציונית ומנהיגיה של מדינת ישראל ובין העיתונות. וכן את אופי פעילותם של פוליטיקאים ואמצעי תקשורת באירועים מרכזיים; מן העיתונות המגויסת של בנימין זאב הרצל ועד למערכת היחסים המורכבת של בנימין נתניהו עם העיתונות בישראל היום.

ימי שלישי, מתאריך: 5 בנובמבר 2019, 10:00-11:30 / 12 מפגשים
מחיר מלא: 800 ₪ / לאחר הנחה: 700 ₪

קורסים סמסטריאליים
שניים לטנגו

- 1 5.11.19 'עיתון גדול כחרב הברזל של הציונות': הרצל, סוקולוב וגיוס התקשורת
- 2 12.11.19 'מה זה עיתון?': דוד בן-גוריון ועימותיו עם העיתונות
- 3 19.11.19 'מעמדנו המוסרי בדעת הקהל בעולם': משה שרת העיתונאי והמדינאי
- 4 26.11.19 'הנאום המגומגם': לוי אשכול במבחן התקשורת
- 5 3.12.19 'פגע ההדלפות - אסון': גולדה מאיר ומאמציה לשלוט בהפצת המידע
- 6 10.12.19 תדרוכים בנוסח אמריקאי: יצחק רבין, ההדלפות ומאבקי ההסברה
- 7 17.12.19 מאמרים בדרך לראשות הממשלה: מנחם בגין, הכתיבה והנאום
- 8 31.12.19 חיצים תקשורתיים בממשלה המשותפת: שמעון פרס, יצחק שמיר והעיתונאים
- 9 14.1.20 צבא, פוליטיקה ותקשורת: אהוד ברק ואריאל שרון בזירת התקשורת
- 10 21.1.20 בין חיבוקים לעימותים: אהוד אולמרט, כתב צבאי ופוליטיקאי
- 11 28.1.20 'הם מפחדים!': בנימין נתניהו, השיווק הפוליטי והעימות עם כלי התקשורת
- 12 4.2.20 כבוד הנשיא: נשיאי ישראל וייצוגם בכלי התקשורת

קורסים סמסטריאליים
שניים לטנגו

צדיקים מלאכים ושדים

מסע בעולמות יהודיים
בין פסיכולוגיה לתרבות

יועץ אקדמי ומרצה:

פרופ' יורם בילו
בהשתתפות מרצים אורחים

בקורס זה נצא למסע מרתק בין פסיכולוגיה לתרבות. השילוב בין שני תחומי הדעת מסייע בהבנת תופעות התנהגות מורכבות. לתופעות אלו ניתנים הסברים המתייחסים לצרכים, למשאלות ולמצוקות של הפרט, לקשריו החברתיים ולמערכת הסמלים התרבותית של הקבוצה שאליה הוא שייך.

בהרצאות נציג תופעות מתחומי המאגיה, המיסטיקה והדת העממית במרחב היהודי שבין מזרח למערב; נדלג בין מלאכים לשדים ובין צדיקים למכשפים; נפגוש מקובלים, דיבוקים, נביאים ומשוגעים, ונכיר משיחים ובעלי חלומות וחזיונות. נדון בכל אחת מהתופעות הללו הן מתוך הפרספקטיבה של המחקר הפסיכולוגי והן מתוך מבט אל מיקומן על ציר הזמן ההיסטורי.

בתמונה:
צילום של קערת השבעה

ימי שלישי, מתאריך: 25 בפברואר 2020, 10:00-11:30 / 12 מפגשים
מחיר מלא: 800 ₪ / לאחר הנחה: 700 ₪

1	25.2.20	המסתורין של "שרי שקמן": בין פסיכולוגיה לתרבות
2	3.3.20	בין שדים לכשפים: עולמם המאגי של יהודי מרוקו
3	17.3.20	'שערות לילית וקרני אשמדאי': ייצוג השדים באמנות המאגית היהודית העתיקה מרצה אורחת: ד"ר נעמה וילוז'ני
4	24.3.20	מר' שמעון בר-יוחאי ועד הבכא סאלי: הערצת צדיקים בקרב יהודי מרוקו
5	31.3.20	חידוש פולחני הצדיקים בישראל: תכנים ומשמעויות
6	21.4.20	'בחלום אדבר בו': ניתוח פסיכו-תרבותי של חלומות התגלות
7	5.5.20	'בין שני עולמות': הדיבוק ביהדות
8	12.5.20	ההיסטוריה של ההיסטריה: נשים ודיבוק
9	19.5.20	'ממילה למילה': טקסי חניכה ועיצוב הזהות המגדרית בחברה היהודית המסורתית
10	26.5.20	'אוויל הנביא משוגע איש הרוח': בין שיגעון לקדושה בחברה החרדית מרצה אורח: פרופ' אליעזר ויצטום
11	2.6.20	חיי ומותו של רבי יעקב ואזאנה: על כריזמה, שמאניזם ופריצת גבולות במסורת היהודית
12	9.6.20	'אתנו יותר מתמיד': הנכחת הרבי מלובביץ' בחב"ד המשיחית

דתות אחיות

נוצרים ונצרות
בספרות חז"ל

יועצת אקדמית ומנחת הסדנה:

פרופ' מיכל בר-אשר סיגל
בהשתתפות מרצות אורחות

ההנחה הרווחת היא כי דרכיהן של הנצרות והיהדות נפרדו בזמנו של ישו - האומנם? במסגרת הסדנה נחקר ונבחן את הדינמיקה המרתקת שבין היהדות לנצרות כפי שהיא משתקפת בספרות חז"ל. נלמד באיזו דרך מציגים המקורות הרבניים את הנצרות, את הדמויות הנוצריות ואת התיאולוגיה הנוצרית.

המקורות השונים יציגו בפנינו תמונה מורכבת של יחסי יהודים ונוצרים בתקופה זו. נשאל, באיזו מידה הכירו היהודים והנוצרים אלה את אלה ועד כמה נחשפו לדת האחרת? כיצד התמודדו עם התפיסות הדתיות של הדת האחות ושל דתות אחרות בסביבה הגיאוגרפית שבה התפתחו? לימוד זה יסייע לנו להבין עד כמה עמוקה ומסועפת הייתה מערכת יחסים זו ואת השפעתה המכרעת ביצירת הזהות הדתית של שתי הדתות האחיות.

בסדנה עד עשרים משתתפים

ימי שני, מתאריך: 4 בנובמבר 2019, 10:00-11:30 / 12 מפגשים

מחיר מלא: 1,000 ₪ / לאחר הנחה: 900 ₪

בתמונה:

פאולוס ועברי משוחחים
British Library

1	4.11.19	יהודים ונוצרים בספרות חז"ל: הקדמה היסטורית
2	11.11.19	נצרות בספרות התנאית: מינים וכופרים בספרות חז"ל
3	18.11.19	נצרות בספרות התנאית: סיפורו של ר' אליעזר שנתפס למינות
4	25.11.19	מאגיה יהודית ונוצרית בבבל בשלהי העת העתיקה מרצה אורחת: ד"ר אביגיל מנקין-במברגר
5	2.12.19	ישו בתלמוד: משפחתו של ישו
6	9.12.19	ישו בתלמוד: חטאיו של ישו
7	16.12.19	ספרות נזירית והתלמוד הבבלי: סיפורו של ר' שמעון בר'יוחאי במערתו
8	6.1.20	ספרות נזירית והתלמוד הבבלי: סיפורם של הזונה ור' אלעזר בן דורדיא
9	13.1.20	מינים בתלמוד הבבלי: סיפורם של ששון ושמחה המינים המתקוטטים
10	20.1.20	מינים בתלמוד הבבלי: סיפורם של המין הטוב והמין הרע
11	27.1.20	דיוקנאות יהודיות ונוצריות באמנות בשלהי העת העתיקה מרצה אורחת: ד"ר חנה שחם-רוזבי
12	3.2.20	מגע בין דתות: מבט על יהודים ונוצרים בספרות חז"ל

'שותלים' פרחים בלב הר הגעש'

היישוב היהודי בארץ
ישראל בין שתי
מלחמות העולם

מנחה הסדנה:

מוקי צור

'שותלים' פרחים בלב הר הגעש' כך תיאר יוסף חיים ברנר את המפעל הציוני. בין המלחמה הגדולה - הלא היא מלחמת העולם הראשונה - למלחמת העולם השנייה, פקדו את היישוב היהודי בארץ ישראל שיאים ומשברים בתחומי הביטחון והכלכלה. היו אלה ימים של יכוחים על זהות ומטרה; מצבי רוח ומעשים של ממש; תקופה של צמיחת הדמוקרטיה ביישוב היהודי בד בבד עם הצמיחה המהירה של השלטון הטוטליטרי בעולם. בסדנה נבחן ציוני דרך, הצלחות ונסיגות בצמיחת הציונות למפעל המרכז והמייצג את העם היהודי, אף על פי שחלק מצומצם בלבד ממנו השתתף במפעל זה. נבחן כיצד התכונן היישוב למלחמת העולם המתקרבת בלא לדעת מה יהיו אופייה ומשמעותה, וכיצד הגיב על מאורעות השואה, בד בבד עם ההכנות להקמת המדינה אל מול ההתנגדות הערבית הנחוושה.

בסדנה עד עשרים משתתפים

ימי שני, מתאריך 24 בפברואר 2020, 10:30-12:00 / 12 מפגשים

מחיר מלא: 1,000 ₪ / לאחר הנחה: 900 ₪

1	24.2.20	מעלייה להגירה: מהפכה בציונות - העלייה הרביעית
2	2.3.20	'אין להם כוח לסכול יותר': 1926 - שנת הייאוש הגדול
3	16.3.20	מבחן מחודש - הציונות והפילנתרופיה היהודית: הקמת הסוכנות היהודית ופרעות 1929
4	23.3.20	רציונליות בתקופה לא רציונלית: הציונות על פרשת דרכים
5	30.3.20	להתיישב או לא להתיישב: תוכנית 'התיישבות האלף'
6	20.4.20	אימה חשכה גדולה: הציונות מול עליית הפשיזם, הנאציזם והטוטליטריזם הסובייטי
7	27.4.20	בין מדריך לחנייה: הציונות לנוכח נפילת המשטר הדמוקרטי בווינה ובספרד
8	4.5.20	תגובה פדגוגית אמיצה: מול גלי היסטוריה עכורים - עליית הנוער
9	11.5.20	מחשבים מסלול מחדש: 'חומה ומגדל' ועליית תנועת הפועלים, ומנגד - המרד הערבי
10	18.5.20	מלחמה בשער: כלכלה, אסטרטגיה והתגוננות ערב מלחמת העולם השנייה
11	25.5.20	בצל הלהבות: ארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה - האם הייתה יכולה להתחולל שואה בארץ ישראל?
12	1.6.20	השואה והשלכותיה: סיכום

שרייב מיר אַ בריוועלע יידישע בריוו פֿון זעקס יאָרהונדערטער

כתוב לי מכתב

שש מאות שנים של
מכתבים ביידיש

מרצה:

פרופ' חוה טורניאנסקי ההרצאות ביידיש

למכתב הפרטי מקום מיוחד בסוגת הכתיבה בגוף ראשון: הוא חד־פעמי, חיוני, רענן, ישיר, עשיר בפרטים, וקשור קשר הדוק ל'כאן' ול'עכשיו'. המכתב פותח אשנב מרתק וייחודי לעולמם של המתכתבים ושל הסובבים אותם ובה בעת הוא מציר תמונה נאמנה של התקשורת הבין־אישית בת זמנם. לא בכדי נעשה המכתב הבדוי לכלי ביטוי אומנותי בספרות העולם.

דרך מגוון מכתבים מתקופות וממקומות שונים נתוודע בהרצאות לשפע מצבים ואירועים, רגשות והרהורים, של כותבי מכתבים ביידיש במרחב האשכנזי באירופה ובשלוחותיו מעבר לים. בחלקו השני של הקורס נקרא במבחר מכתבים פרי עטם של סופרי יידיש, הן מיצירתם הספרותית ובעיקר מ'רומני המכתבים' של שלום־עליכם, והן מהמכתבים שכתבו איש לרעהו.

ימי שלישי, מתאריך: 5 בנובמבר 2019, 17:00-18:30 / 8 מפגשים
מחיר מלא: 700 ₪ / לאחר הנחה: 550 ₪

1	5.11.19	בריוו בכלל און יידישע בריוו בפרט מכתבים בכלל ומכתבים ביידיש בפרט
2	12.11.19	יידישע בריוו פֿון אַלטע צײַטן, 1450-1750 מכתבים ביידיש מימים רחוקים, 1450-1750
3	19.11.19	ווי שרייבט מען אַ בריוו? מיט דער הילף פֿון אַ 'בריוו-שטעלער' איך כותבים מכתב? בעזרת 'איגרון'
4	26.11.19	בריוו פֿון חסידים און בריוו פֿון משכילים מכתבים של חסידים ומכתבים של משכילים
5	3.12.19	'אַ בריוו אין דער רעדאַקציע': צווישן די לייענערס און זייערע צייטונגען 'מכתב למערכת': בין הקוראים ועיתונאים
6	10.12.19	בריוו בויען ווערק: שלום-עליכם עפיסטאָלאָרישע שאַפֿונג מכתבים בונים יצירה: 'רומני המכתבים' של שלום־עליכם
7	17.12.19	די קלאַסיקער - מענדעלע, פרץ און שלום־עליכם - שרייבן זיך איבער הקלאסיקונים - מנדלי, פרץ ושלום־עליכם - מחליפים איגרות
8	31.12.19	געוויין און געלעכטער אין יידישע בריוו צחוק ודמע במכתבים ביידיש

הסיפור שלי

סדנה
לכתיבת אוטוביוגרפיה
אישית ומשפחתית

מנחת הסדנה:

ד"ר מיכל גולדויכט

"חוויות חיי, כמו כדים שטבעו בים בימי קדם/ומעלים אותם
מקרעק הים והם מכוסים אצות/וירוקת וקונכיות לרוב,
אבל צורת הכדים עדיין/כפי שהייתה" (יהודה עמיחי, פתוח סגור פתוח)

כל אחד יכול להיות הסופר של סיפור חייו.

בסדנה נכתוב סיפורי חיים אישיים ומשפחתיים - מתנה לדורות הבאים. יחד נגלה דרכים פשוטות, יצירתיות ויעילות לכתיבת טקסט חי ומרתק. נכיר את הסוגות השונות של הטקסט האוטוביוגרפי. נברר מה נבחר לכתוב, ומה נרצה להוריש לילדינו ולנכדינו. נחפש את המשמעות שמאחורי הזיכרון ואת החוט המחבר בין הסיפורים. נדון בתפקידיו של ה'אני' בכתיבה על בני משפחה, הורים, סבים וסבות. נלמד לשלב את הסיפור הלאומי בסיפור האישי, ולהשתמש בתמונות, במכתבים ובתעודות. נעקוב אחר מקומם של הדמיון, החלום, הגעגוע והתקווה בטקסט האוטוביוגרפי. תוך כך נגייס לעזרתנו את כללי הספרות היפה כגון פתיחות וסיומים, עיצוב דמות, קונפליקט, דיאלוג, חושים, שתיקה, הרמז ועוד. במפגשים ניצור מסגרת קשובה ותומכת לכתיבת סיפור חייו, להדרכה ולדיון בסיפורי המשפחה ובדוגמאות מגוונות מן הספרות.

הסדנה מיועדת הן לכותבים מתחילים הן לבעלי ניסיון בכתיבה
בסדנה עד עשרים משתתפים

ימי רביעי, מתאריך: 6 בנובמבר 2019, 10:30-12:30 / 12 מפגשים
מחיר מלא: 1,500 ₪ / לאחר הנחה: 1,200 ₪

נובמבר 2019 1. 6.11.19 / 2. 13.11.19 / 3. 20.11.19 / 4. 27.11.19

דצמבר 2019 5. 4.12.19 / 6. 11.12.19 / 7. 18.12.19

ינואר 2020 8. 1.1.20 / 9. 8.1.20 / 10. 15.1.20 / 11. 22.1.20 / 12. 29.1.20

פרטי הרשמה

למורים (לא למורי 'אופק חדש')

- ▲ גמול השתלמות ללא ציון לעובדי הוראה בקורסים השנתיים - על פי קריטריונים של מסלול אישי.
- ▲ עובד הוראה המעוניין בגמול זה יפנה למפקח ההשתלמויות במחוזו ויגיש לו טופס בקשה לאישור לימודים לצורך צבירה לגמול השתלמות במסלול אישי בצירוף תוכנית לימודים מפורטת של הקורס, 45 ימים טרם פתיחת הקורס.
- ▲ צבירת השעות ומתן הגמול יהיו בהתאם להחלטת המחוז.
- ▲ עובד הוראה המעוניין בגמול זה יגיש את האישור שקיבל ממשרד החינוך למרכז זלמן שזר בעת הרשמתו.
- ▲ עובד הוראה המעוניין בגמול זה חייב בהשתתפות מלאה בקורס ובחתימה בדפי הנוכחות בכל אחת מן ההרצאות.

לעובדים במגזר הציבורי

- ▲ עובד במגזר הציבורי המעוניין בקבלת אישור השתתפות בקורס, לצורך החזר דמי השתתפות ממקום עבודתו (לתשומת לב - שלא לצורך קבלת גמול השתלמות), מתבקש להודיע על כך למרכז זלמן שזר לפני תחילת הקורס שבו הוא משתתף, וכן חייב בחתימה בדפי הנוכחות בכל אחת מן ההרצאות.

פרטים נוספים

- ▲ ניתן לבטל את ההשתתפות עד לאחר ההרצאה הראשונה ולקבל החזר מלא של שכר הלימוד בניכוי עמלת אשראי. למפסיקים השתתפותם במהלך השנה לא יוחזרו דמי ההשתתפות.
- ▲ בקשה להחזר שכר הלימוד בגין פגיעה או מחלה (לאחר ניכוי עמלת אשראי) יש להגיש תוך 30 יום ממועד ההיעדרות הראשון.
- ▲ מרכז זלמן שזר שומר לעצמו את הזכות לא לפתוח קורס עקב מיעוט נרשמים או מכל סיבה אחרת; במקרה כזה שכר הלימוד יוחזר במלואו.
- ▲ אם יורד שלג יש לבדוק באתר האינטרנט של מרכז זלמן שזר אם מתקיימים קורסים ואירועים.

הנחות למשתתפים במספר קורסים:

קורסים של בוקר (28 הרצאות)	מחיר מלא	לאחר הנחה
קורס אחד	₪ 1,300	₪ 1,000
שני קורסים	₪ 2,200	₪ 1,900
קורסים סמסטריאליים (12 הרצאות)	מחיר מלא	לאחר הנחה
קורס אחד	₪ 800	₪ 700
שני קורסים	₪ 1,300	₪ 1,200
סדנאות (12 מפגשים)	מחיר מלא	לאחר הנחה
סדנה אחת	₪ 1,000	₪ 900
שתי סדנאות	₪ 1,500	₪ 1,300
קורס בידיש (8 מפגשים)	מחיר מלא	לאחר הנחה
קורס בידיש	₪ 700	₪ 550
סדנת כתיבה (12 מפגשים)	מחיר מלא	לאחר הנחה
סדנה לכתיבת אוטוביוגרפיה אישית ומשפחתית	₪ 1,500	₪ 1,200

- ▲ ניתן לחלק את דמי ההשתתפות עד עשרה תשלומים ללא ריבית.
- ▲ הרשמה לקורסים מזכה בהנחה של 15% ברכישת ספרי מרכז זלמן שזר בשנת תש"פ.
- ▲ מרכז זלמן שזר שומר לעצמו את הזכות לערוך שינויים בתוכנית.

זכאים להנחה: משתתפי הקורסים של מרכז זלמן שזר, חברי החברה ההיסטורית הישראלית, אזרחים ותיקים, סטודנטים וכן מצטרפים חדשים הנרשמים עד לתאריך 15.9.2019.

טופס הרשמה

תאריך ההרשמה _____

נא לסמן X במשבצת מימין לקורס המבוקש:

קורסים של בוקר (28 הרצאות)

עולמות שזורים / יהדות ואסלאם:

זיקות גמלין

'בכל זאת יש בה משהו...' / תל אביב:

מ'אחוזת בית' ל'עיר עולם'

קורסים סמסטריאליים (12 הרצאות)

שניים לסנגו / מנהיגי ישראל והתקשורת

צדיקים מלאכים ושדים / מסע בעולמות

יהודיים בין פסיכולוגיה לתרבות

סדנאות (12 מפגשים)

דתות אחיות / נוצרים ונצרות בספרות חז"ל

'שותלים פרחים בלב הר הגעש'

היישוב היהודי בארץ ישראל

בין שתי מלחמות העולם

קורס בידיש (8 מפגשים)

שרייב מיר אַ בריוועלע / יידישע בריוו פֿון

זעקס יאָרהונדערטער

כתוב לי מכתב / שש מאות שנים של

מכתבים בידיש. ההרצאות בידיש

סדנת כתיבה (12 מפגשים)

הסיפור שלי / סדנה לכתיבת אוטוביוגרפיה

אישית ומשפחתית

שם משפחה _____

שם פרטי _____

זכר נקבה ותיקה חדשה

תאריך לידה _____

כתובת _____

עיר _____ מיקוד _____

מס' טלפון _____

טל' נייד _____

כתובת דוא"ל _____

שם בעל/ת הכרטיס: _____

סוג כרטיס האשראי: _____

בתוקף עד _____

מספר _____

3 ספרות על גב הכרטיס: _____

מס' תעודת זהות _____

בסכום (לפי הפירוט הנ"ל) _____

ב- _____ תשלומים

(ניתן לשלם עד 10 תשלומים ללא ריבית)

חתימה _____

מצ"ב המחאה על סך _____

למורים המשתתפים במסלול אישי

(לא למורי 'אופק חדש')

מס' תעודת זהות (9 ספרות כולל ספרת ביקורת) _____

שם בית הספר _____

כתובת בית הספר _____